

Documentació base de la investigació prèvia i l'elaboració del llistat de dones rellevants en la història de Benissa

Una acció enmarcada dins del II Pla Municipal d'Igualtat d'Oportunitats
entre homes i dones de l'Ajuntament de Benissa

INTRO

L'Ajuntament, com a institució, té la potestat i la responsabilitat de reconèixer a aquelles persones que hagen estat o siguen referents per a la resta de la població.

Pel que fa a la regidoria d'Igualtat, i en sintonia amb les accions que marca el II Pla Municipal d'Igualtat d'Oportunitats entre homes i dones, s'està continuant amb el desenvolupament del mateix en vistes a aconseguir, tant a l'àmbit social com institucional, una millora en les desigualtats existents.

És per això que es va decidir executar l'acció 1.1.3. "Investigar i fer un llistat de dones rellevants en la història de Benissa, ja siguen contemporànies o no", situada dins de l'objectiu general 1: "Fer visibles i donar reconeixement a les dones de Benissa en la construcció històrica del municipi", i l'objectiu específic 1.1: "Fer visible el paper de les dones de Benissa en tots els àmbits històrics del poble".

Des de la regidoria d'igualtat es va proposar als diferents centres educatius del poble, a través de les Coordinadores d'Igualtat i Convivència, dur a terme aquesta activitat conjuntament, de manera que fóra l'alumnat dels últims cursos de primària del CEIP Manuel Bru i CEIP Pare Melcior qui investigara i recollira la informació, mentre l'alumnat de l'IES Josep Iborra i de l'Escola Permanent de persones Adultes s'encarregarien de donar-li forma a aquesta informació per tal de fer-la apta per a la seua publicació.

També es va demanar la col·laboració del cronista oficial Joan Josep Cardona pel que fa a la recollida d'informació de Josefa Giner i Les 7 roses, a qui volem agrair la seua ajuda tan eficient i dessinteressada com sempre.

Després de setmanes de feina, aquest és el resultat. Un recull de 7 articles de dones Benisseres. Aquest és el principi d'una gran llista que s'anirà completant i complementant amb el temps. Aquesta acció pretèn iniciar el reconeixement i la construcció històrica que li correspon a la meitat de la població silenciada i obviada al llarg del temps.

Construim la igualtat.

JOSEFA GINER PUIGCERVER (Benissa, 1906-1973)

Per Joan Josep Cardona

Mestra. A l'edat de vuit anys va quedar òrfena de pare al morir aquest en un accident laboral a causa d'haver tocat un fil de conducció elèctrica ocult a dintre d'un garrofer i mentre estava esporgant-lo. Per orientació de son tio, el franciscà fra Josep Puigcerver, Lector en teologia i diplomata en pedagogia, estudià magisteri a València. Acabats els seus estudis feu les oposicions corresponents guanyant la plaça de Torrealbilla, caseriu pertanyent a la ciutat de Lorca. La pobresa de mitjans de tot ordre que va trobar en aquella escola rural en lloc de descoratjar-la l'animà a realitzar un seguici d'actuacions per millorar no tan sols la situació de l'escola i els seus alumnes sinó la resta dels habitats d'aquella pedania. En l'apartat material aconseguí millorar els accessos viaris que unien la pedania amb el nucli urbà de Lorca, sanejament d'un pou d'abastiment d'aigua i enjardinat dels voltants de l'escola i plaça adjacent. Feu possible l'assistència sanitària més elemental com fou les vacunacions reglamentaries a la població infantil fins aquell instant descuidades. Dotà a l'escola dels imprescindibles útils didàctics auxiliars i durant els anys que va estar en aquell primer destí organitzà en l'inic del curs de cada any unes campanyes de culturització en la població adulta ajudada per son tio franciscà, considerat en la seva ordre com un avançat en matèria pedagògica.

En l'any 1927 aconseguí en el concurs de trasllats una plaça a la vila de Pedreguer on romangué fins l'any 1959 en que va demanar el trasllat a Benissa. Durant la seva estada a Pedreguer s'incardinà en la societat d'aquella població amb ferma voluntat d'ajudar al progrés dels seus habitats. La llarga estada a Pedreguer la marcà profundament en viure de primera mà el tarannà progressista dels seus veïns i l'estima per la cultura en general. Els fruits de la seva llavor educativa es deixà sentir entre les diverses generacions que s'educaren sota el seu magisteri. En deixar aquella població fou objecte de nombroses mostres d'estima particulars i de la gratitud d'aquell ajuntament a la seva llarga llavor educadora. Les seves alumnes no deixaren mai de prodigar-li mostres de consideració i eren freqüents les visites que li feien a Benissa fins el darrer dia de la seva existència.

Incorporada al grup escolar Padre Melchor de Benissa, i jubilada la directora de les aules destinades a la població femenina fou elegida per ocupar eixe càrrec de responsabilitat. L'exercí amb plena dedicació i eficàcia fins la seva jubilació. Eixemplà la seva activitat pedagògica en formar part com a professora de l'Acadèmia de Santo Tomàs de Aquino, creada en Benissa en l'any 1957 pels directors dels centres de formació de batxiller Felipe Cardona, Vicent Martínez i Vicenta Cortés. Al marge de la seva activitat professional ocupà el càrrec de regidora local de la Secció Femenina de la Falange.

En aquells anys, i fora del sistema polític vigent, no hi havia possibilitat de realitzar cap iniciativa associativa que no fos tutelada o autoritzada pel govern de la nació. No existia més alternativa que soterrar en vida tots els anhels de promoció cultural o adherir-se en la legalitat dels centres autoritzats per l'estat i fer el màxim per evitar la total aniquilació de qualsevol mampresa cívica associativa. La mestra Doña Pepita Giner, com era popularment coneguda, feu el possible per omplir aquells buits culturals en que estava sumit el poble. Les iniciatives que dugué a terme foren considerades com una poderosa llum que dissipava les tenebres de la incultura deixant a l'abast de la població femenina de Benissa un ample ventall de possibilitats per millorar la prostració cultural en que vivia.

Per dur a terme la seva missió demanà a l'ajuntament que li deixés efectuar la seva missió en l'edifici del vell Hospital de Benissa. La precarietat econòmica de les corporacions municipals d'aquells temps no podien fer altra cosa més que deixar gratuïtament els locals i dotar en el pressupost municipal una ínfima partida econòmica com simbòlica ajuda a les activitats projectades en aquell centre.

La presència de Donya Pepita en eixos actes era imprescindible. Durant els anys 1963,64 i 65 fou una assídua conferenciant en els cicles organitzats per la denominada Delegación Local de Actividades Menades pel metge i delegat local Don Pedro Pastor. En els anys 1965 i 1966 estigué col·laborant en les conferències organitzades per la joventut del "Hogar Parroquial de Benissa".

En l'any 1972 formava part del grup de professors del primer curs d'ensenyament del valencià realitzat a Benissa i organitzat pel Centre Comarcal de Cronistes oficials de la Marina Alta ocupant-se de les classes de geografia i història. En eixe període formava part de la Comissió de la Causa de Beatificació de fra Humilde Soria, vocalia que efectuà amb molta dedicació i recordant que la seva orientació religiosa era filla també d'un franciscà com ho era el ja mencionat fra Josep Puigcerver. Així mateix s'integrà com a vocal en la comissió executiva dels actes de la memòria del primer centenari del naixement del pare Melchor de Benissa.

El seu activisme cívic i la dedicació professional van ser observats per l'Estat Espanyol que en l'any 1968 la distingia amb la Creu d'Alfons el Savi mentre que uns anys després de la seva mort l'ajuntament de Benissa li dedicava un carrer immediat al barri de Sant Nicolau.

Sense cap altra possibilitat de realitzar-se humanament i cívicament que nos fos dins de l'estricta normativa que regia en el seu temps Donya Pepita elegí ser útil als seus contemporanis en la forma més eficient possible. La seva adscripció política era d'obligatori compliment per als que exercien la professió educativa oficial. Mai se li conegué un remarcable proselitisme en els seus càrrecs polítics i els exercí com la única viabilitat de dur a bon terme realitats immediates d'eficàcia positiva. La seva religiositat la visqué en un procés evolutiu nascut a l'ombra de l'influx franciscà i en constant progrés de maduresa que aconseguí la culminació en la doctrina del concili Vaticà II.

Ja mai exercí el seu cristianisme des de la visió complaent de la beateria a l'estil pobletà. Era persona ben formada, intel·ligent i en constant busca de les fonts de la seva fe. Humanament era persona de tracte cordial i senzill i en cap moment feu ostentació de la seva formació ni càrrecs que ocupà. Gaudí del do de la paraula que es posava en evidència en les seves actuacions cara al públic. Visqué en permanent estat de servei i d'un donar-se i buidar-se per fer agradable la vida a tothom que cercava la seva companyia. Discreta, comprensiva amb les debilitats humanes i sempre disposada a fer el bé per allà on passà.

La mort li sobrevingué quasi de forma fulminant a causa d'una malaltia coronària mentre estava preparant uns apunts per a una conferència del cicle de nadal organitzat per la regidoria de cultura de Benissa.

LÍDIA SANTACREU I FERRÀ (Benissa, 4 de març de 1998)

Filla de Joan Lluís Santacreu i Escoda i Maria Teresa Ferrà i Jordà. Va cursar els estudis de primària i secundària al C.P. Pare Melchor i a l'IES Josep Iborra, respectivament. 1r curs del Grau d'Informació i Documentació a la Universitat de Barcelona. Actualment cursa 2n d'Informació i Documentació a la Universitat de València.

L'assistència a una xarrada i la motivació d'una professora de l'institut, va fer que començara en el món de la poesia. En els seus inicis com a poetessa, utilitzava el pseudònim d' ESTELROIG5, després de veure una llum roja creuar el cel la nit de Sant Llorenç. El grup musical Obrint Pas, els escriptors Estellés, Àngel Crespo i Bernat Capó, entre altres, són les fonts de la seua inspiració.

Una altra de les seves passions són les matemàtiques, matèria amb la qual va guanyar l'Open Matemàtic.

El seu primer llibre, el va escriure tan sols en un mes. Pertany a un grup anomenat les 9 muses, format per tres poetesses i sis dibuixants.

A més de la poesia, les seues aficcions són: el bàsquet, llegir i eixir amb els amics i les amigues.

PREMIS:

- 2n premi de poesia, Concurs Literari Ciutat de Carcaixent (2015)
- 1r premi de poesia, Concurs Literari Ciutat de Carcaixent (2016)
- 2n premi de Vila-real del Casal Popular (2017)

BIBLIOGRAFIA:

- "Nits d'insomni". VV.AA. Editorial Bromera 2015
- "Metamorfosi de l'amor". Editorial Riu Rau 2016
- "Vosaltres". VV.AA. Editorial Bromera 2017

MARUJA CERVERA (Benissa, 1934)

Primera dona retratista a Benissa.

Des dels 8 anys va estar en contacte amb el món dels retrats, fins que es va dedicar a ella professionalment.

Inspirada fonamentalment per les postes de sol i els paisatges. Realitzava principalment retrats de comunitat i de xiquets i xiquetes de bolquers.

Va ser la fundadora de l'associació de les "Mestresses de casa" a Benissa i va desenvolupar aquest càrrec durant 6 anys.

MAYA WEUG (Naixcuda a Pedreguer l'1 de juny de 2004)

Actualment viu a Benissa, on cursa els estudis de 2 de l'ESO a l'IES Josep Iborra. Pilota de cotxes.

Des de ben menuda s'ha dedicat a l'automobilisme i es la guanyadora de la Copa Mundial de la WSK Final cup de 2017.

Compagina els estudis amb el futbol i la boxa. I entrena dur per a estar en forma durant les carreres. El dia abans de les carreres menja pasta i es gita molt d'hora per a descansar.

VIRTUDES BAYDAL CASTELL (Naixcuda a Benissa el 3 de Novembre de 1948)

Primera dona regidora de festes al seu poble.

Participant de la comissió d'urbanisme i sanitat al Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) , a l'any 1983.

Va estar en política durant 8 anys (dues legislatures). Enriquida pels seu contacte amb la política, anima a les joves que actualment no han de patir la poca llibertat amb la que ella va contar; tot i que sempre va estar recolzada per la seua família.

SET ROSES D'UN MAIG ANTIC

Per Joan Josep Cardona Ivars

L'abril de l'any 1860 s'havia presentat plovedor, i els sembrats de blat de tot el terme estaven quallats d'unes llargues i boniques rengleres de roselles. El dia primer de maig els joves benissers havien plantat a la Placeta Vella l'arbre de maig i quatre o cinc que sabien polsar la guitarra cantaren a les xiques els "maios". També va ser la festa de la creu i les xiques havien fet corones de margarides i floreta de taronger que penjaven a les creus de terme. Encara a una d'elles, al final del carrer Ample de Sant Josep, en penjava la que les germanetes Maria i Magdalena Font Fuertes, de quinze i vint-i-un anys l'havien feta per a què mossén Leonardo Climent, el rector de Benissa, i els seus vicaris la beneïren. El dia 5 de maig, a les set del matí esperaven al peu de la creu a la seua cosina Maria Font Crespo, de quinze anys. Havien quedat per anar a xercolar blat que les havien llogades, junt amb les germanes Vicenta i Pepita Ivars Bertomeu, de quinze i vint-i-cinc anys.

Pel carrer Sant Domènec pujaven cap el convent, Caterina Ribes Espasa de disset anys, amb la seua veïna Pepita Femenia Oliver, de trenta-sis. S'havien d'ajuntar amb les altres que les esperaven al peu de la creu, i d'allí, trencant per la travessa anar al camí de Xaló baixant després i buscant el caminet de la Costa del Lleonet, entrar als bancals dels Feliu i dels Torres i altres llauradors que les tenien llogades el diumenge a l'eixida de missa major. L'església del convent, sense els franciscans que els havien exclaustat, no estava fosca, ni amb la porta tancada, que aquí s'havien quedat de vicaris els pares Paulí Quiles i Pere Soriano, que a eixa hora matinera posaven flors a la Verge.

El matí de feina havia estat de molt de profit, que totes elles eren xiques molt feineres i a hora de migdia les garbes de margall, que s'arreglarien per a menjar els conills de casa, s'havien separat de la conillera i la rosella, que no eren bones. Era el moment de parar, que la campaneta del convent marcava el migdia. Prop d'on estaven treballant havia un pouet al costat d'una ereta menuda resguardada del llebeig per un ribàs de més de catorze pams. Unes covatelles de terrenç es formaven al peu de la llarga i alta margenada. Allí s'estava bé. Al recer del sol, que ja picava, tenint de front tot l'ample pla de Benimallunt, amb la pineda centenària de l'Olivar, i quasi a tocar el poblet de Senija. S'havien assegut a dinar el recapte que havien posat a escalfar a un foc de garbons. Feien broma i reien pensant en les properes festes: el Corpus, les festetes de carrers, Santa Anna... i, de sobte, sense avisar ensolsí el marge sobre elles..

Silenci dels anys..

El Cronista Oficial de Benissa, una i altra vegada repassava les fulles esgrogueïdes del llibre de difunts de la parròquia: ...Serapio Casanova, como vicario de la iglesia parroquial de San Pedro Apostol de la villa de Benisa, provincia de Alicante, arzobispado de Valencia, mandé a consecuencia de oficio pasado por el segundo teniente de alcalde de esta villa, dar sepultura hoy, dia de la fecha al cadáver de María Font Crespo, natural de la expresada Benisa, su estado soltera y en edad de quince años....falleció sin recepción de sacramentos a efecto de una desgracia inevitable fueron testigos Vicente Font y D.Pedro Torres, con otros muchísimos de esta naturaleza y vecindad... I rere d'ella les altres sis llauradoretetes.

I el Cronista havia buscat entre la pols del vell arxiu municipal del seu poble notícies més aclaridores, i als arxius del dit Antic Regne, en la prosa oficial dels butlletins provincials, la memòria dels més vells.

Silenci dels anys...

Imaginava el Cronista que aquells clams de impotència del ple de migdia d'aquell 5 de maig de 1860, farien tocar la campana del convent demanant auxili, i que de les pròximes cases senyorials de Don Joaquim Feliu o Don Pedro Torres correrien més homes, mentre uns anirien a buscar als metges Don Baptista Morell i Don Antonio Argudo i el cirurgià Don Bartomeu Ortolà posant dins d'una maleta vendes i desinfectants. Altres anirien al proper Pla dels Molins i els moliners baixarien botant marges portant al coll els perpals i les pales i més aixades i fesos per descombrar. I veu a l'alcalde Don José Feliu manant i disposant obrir les portes de l'hospital. I els crits i plors de les dones, i els pares avisats pels veïns que els porten remeis. També imagina el cronista les hores següents amb la capelleta de la Mare de Déu del Roser del carrer del Bot tota la nit oberta amb el rondineig de gent que va a resar. Ha considerat també el Cronista tot un dia següent de gent que no va anar a treballar, de capes negres dels capellans i un continuar dringar de campanes, i aquell trist i desolat cementeri vell de la Costa del Pobil amb set clots esperant. I...el silenci després dels anys...

Havia preguntat el Cronista Oficial de Benissa, i ja feia molts anys, als seus amics que treballaven pacientment la recuperació de la història si els havia aparegut un detall, una breu notícia d'aquella tragèdia. El silenci dels anys....

Un dels amics del Cronista, un home savi, com els vells aristòcrates del Renaixement, passava una penosa convalescència de greu accident. Les hores forçades d'estudi el portaren a reprendre l'antic clam del seu amic el Cronista de Benissa, i mirà premsa diària llunyana de Benissa. El diari La Correspondencia de España, editat a Madrid, el dia 12 de maig de 1860, desengrunava un drama llunyà, ocorregut a un poblet de la província d'Alacant :...la margen, formada de tierra arcillosa, y socavada en su base por el transcurso de los años, hacía en este punto una concavidad de unos tres palmos...pero humedecida ahora por las abundantes lluvias de estos últimos días ha perdido la consistencia natural de la tierra seca, y ya por esta causa, como por la del gran aumento de peso debido al agua infiltrada ha venido a hundirse...sepultando en el acto a siete de ellas, y parcialmente a otras, y por mas que se ha acudido a socorrerlas en el acto mismo, por estar trabajando en un campo limítrofe una porción de hombres que han procedido inmediatamente a sacarlas de bajo la tierra solo han podido conseguir salvar la vida de las que no estaban completamente enterradas, quedando seis muertas en el acto, ocho con algunas contusiones y medio muertas, y a otra que solo ha prolongado su existencia por espacio de cuatro horas.

Creu el Cronista, que el seu amic José Luis Luri, a l'hora de fer-li saber aquella troballa, sap, i està segur, que no dubtaria en recordar El vals de les flors, del Lakmé de Delibes , i aferma que al menys, per respecte dramàtic del fet, elevaria a sumissa veu una emoció de noble recordatori, esmorteint la seu bella veu de tenor cantant baix la volta frondosa, on el blanc gessamí s'entrellaça amb la rosa/ a la riba florida que somriu al matí...

I sap també el Cronista que ara, cent-cinquanta anys després, també a maig, set roses blanques han tornat a florir a la querena oberta d'un gran bancal cara a tramuntana. Aquell gran bancal no guarda cap rosella, que aquella humil floreta va enfonsar per al temps la seua vida primaveral, qui sap si en respectuós homenatge de silenci, en un mut i íntim dolor, en anys, en noves primaveres i en un, massa llarg i permanent oblit.